

JUL 25 1919

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Lokacija vrata dan rojstva ne
delil je predmetom.Imenit dnevično časopis Slovenske
naročne podporne jednote.Uredniški in upravnički pre-
stor: 2827 S. Lawndale av.Office of publication:
2827 S. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4800.

LETTO—YEAR XII.

Case 1000 Registered in post office under January 22, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., tork, 22. julija (July 22) 1919.

Subscription \$4.00 STEV.—NUMBER 171.

Yearly.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

TAJNA POGODBA MED ITALIJO IN RUMUNSKO?

Poročilo iz Ljubljane se glasi, da sta se italijanska in rumunska vlada skriva vzdružili proti Jugoslovani. Če-
hoslovakija prevzame polovico pred-
vejnega dolga kolikor ga odpade na
nove države brez avstrijske republike.

London, 21. jul. — Poročevalc
"Daily Express" brzojavlja iz
Ljubljane, da je izvedel, da sta
Italija in Rumunija sklili tajno
pogodbo, ki je zapravljena proti Ju-
goslovani. Pogodba ni znana mi-
rovni konferenci v Parizu.

NASKOK FRANCOSKEGA DELAVSTVA NA VLADO.

IZGREDI NA IRSKEM IN V AVSTRALIJI.

Protestna stavka preklicana v
zadnjem hipu; bitka prene-
šena v parlament.

Pariz, 21. jul. — Izvrševalni od-
bor Generalne delavske zveze je
včeraj izdal manifest, s katerim
je preklical generalno protestno
stavko, ki je imela prijeti danes
zjutraj istočasno z generalnim
štrajkom v Italiji in v nekaterih
drugih državah. Izvrševalni od-
bor poziva delavstvo, da naj za-
upa voditeljem, ki misijo izvoje-
vati vse politične in gospodarske
zahteve parlamentarnim potom. Ma-
nifest zaključuje: "Sodrugi, 21.
julija pojrite vsi na delo."

Nenadni preobrat v taktiki vo-
ditev francoskega delavstva j-
ma svoj vzrok v ravno tako ne-
nadni politični situaciji na Fran-
siji.

Generalni sekretar francoskega
delavstva, Jean Clément, je
včeraj pred krizo, ki jo lahko str-
moglavljiv je jutri. Socialistični po-
slanci se pripravljajo na naskok
na ministrare na jutrišnji seji in pri-
čekujejo, da bo izrečena krepka
naučnica, ki podere vlado. Non-
sen, bivši poslanik na Ruskem, je
imenovan ministrom za prehrano
namesto odstopivšega Boreta.

London, 21. jul. — Iz Melbour-
na Avstralija, poročajo, da so bili
tam zadnje dni veliki mirovni
izredi. Čez sto oseb je bilo ra-
njenih.

Dublin, Irsko, 21. jul. — V so-
boto zvečer so izbruhnili izredi v
Corku. V bitki med policistmi in ir-
skimi republičani so počeli revol-
verji z obeh strani. Neki policisti
je dobil kroglo v trebuš in več
vojakov in civilistov je bilo lahko
ranjenih. Soldatska je končno
raspršila izgrednike.

SKRBI PROHIBICIJONISTOV.

Chicago, Ill. — Takozvana "Li-
ga za mir in red" ni nič drugače
kot prohibicijonska organizacija,
saaj za tiste ljudi, ki pozajmo nje-
no delo. Liga ima zdaj povod svod-
ne vohune, ki imajo načelo, da
je vodilna, da kateri salunar toči
pojne pijače. Naznani je štiri-
deset takih grešnikov policijske-
mu načelniku.

V Chicagu imamo nevarnejše
grešnike, kot so ljudje, ki kršijo
prohibicijonske postave in so že
nevarni javnemu redu in miru.

Tako imamo na pr. cestne ro-
parje in bandite, ki ne dajo plá-
vega oreha, če upihejo človeku
luč življenja, ako se obotavijo
pritli k drobišen na dan. Imamo
vložilce, tatoe, roparske morilice,
torej precej nevarne ljudi, ki
najmajo najmanjšega spostovanja
do postav. Ali do danes se ni nihče
čital, da bi slavn liga, ki nosi
tako ime, da bi po njem imenu-
nu marmidok sodil, da res lovi prs-
te in nevarne zločince, lovila cest-
ne roparje, bandite, roparske morilice
in druge take pridaniške, ki
kale javni red in mir.

Ej, ti ljudje so res nevarni, pa-
tudi oboroženi so, kar pomni, da
lahko vsakdo slabo naleti, kdo
je lovi. To pove, zakaj člane te-
lige prav nič ne skominja, da bi
lovil prave hudelece, nevarne
slovenske življenju in imetu.

Poletja sodi, da je deček pro-
dal nakaznice ljudem, ki trdijo z
ukradenim blagovnim in da je za
vsak dolar blagovni prejel le de-
net centov.

EKSPLOZIJA V RUDNIKU.

Bluefield, W. Va. — V rudni-
ku Tazewell se je dogodila raz-
strebla, ki je ubila šest rudarjev.
Eksplozija je zaprta izvod dve sto
rudarjev. Rešileci so naporno del-
ali skozi sedem ur, da so rešili
vse žive.

Razstrebla je privabila svoje
rudarjev k rudniku, ki so obup-
no tarnili dokler niso rešili
prodri do zaprtih rudarjev in so
jim naznali, da so jih našli že
live.

Pet ubitih rudarjev so prinesli
iz rudnika in odigrali so se pre-
sunjivi prizori pred rudnikom, ki
so globoko segli okoli stojecim v
miru.

NADEBUDEN DEČEK.

Chicago, Ill. — 16-letni Johnny
Cannon je bil poslan v poboljše-
vano šolo St. Charlesa, ker je o-
krajal Illinois Central Železnicu
za sedem tisoč dolarjev.

Deček je raznašal nakaznice za
člana, ki je došlo v Chicagu. V
treh tednih je večkrat raznani,
da je izgubil blagovne nakaznice.

Ko je bil priveden pred sodni-
ka, naj pove komu je prodal na-
kaznice, je deček izjavil, da tega
ne bi nikdar povedal.

Poletja sodi, da je deček pro-
dal nakaznice ljudem, ki trdijo z
ukradenim blagovnim in da je za
vsak dolar blagovni prejel le de-
net centov.

AVSTRIJA JE DOBILA OGRSKO OZEMLJE.

STARÍ DOKUMENTI MORAO BITI POVRNjeni.

Cehoslovakija je dobila mostišče
pri Požunu; Avstria mora
dati 18,000 glav živine.

Pariz, 21. jul. — Avstrijska de-
legacija je včeraj prejela ostale
pogoje, ki so manjki v pogodbni,
kateri je bila izročena dne 2.
junijs. Pogoji obsegajo gospodar-
ska, finančna, odškodninska in de-
loma militaristična ter teritorialna
vprašanja. Časopis je dobilo
sumarji teh pogojev in angleškem
in francoskem jeziku.

Iz sumarija je razvidno, da so
bile od 2. junija revidirane meje
Nemške Avstrije na vzhodu. Av-
strija je dobila kos Ogrske v okolišu
Oderberga, kjer je prebival-
stvo — par stotisoč glav — ve-
nomu nemške narodnosti. Ceho-
slovakija je tudi dobila na račun
ogrsko republiko mostišče nasproti
Požunu. Važnost tega teritorija
je v tem, ker je tam srednje že-
leznic, ki tvorijo direktno povez-
janje z Jadranskim morjem.

Peti člen militarističnih določb
se glasi, da Nemška Avstria ne
smeti imeti nikdar več kot 30,000
mož pod orožjem, ki morajo biti
postovoljci všečki častniki in
dopolnilne čete. V treh mesecih
po podpisanim miru mors Avstrija
oddati oddati orožje in strelivo koli-
kor ga ima več, kot ga potrebuje
za 30,000 mož in vzbodoči smo imeti
eno samo tovarno za izdelovanje
vojne materijala. Uvoz in
izvoz orožja in vsakega drugega
vojnega materijala je prepovedan.

Nemška Avstria mora pravesti
vsi odgovornost za škodo, ki jo je
povzročila v vojni bivša monar-
hija. Odškodninska komisija do-
loči sveto odškodnine in obvesti
Avstrijo o svojem sklepku najkasneje
1. maja 1921. V svetu pla-
čila odškodnine mora Avstria iz-
dati zadolžnice, in sicer tri izdaje
pred 1. majem 1921 brez obresti,
nadaljnje izdajo od 1921 do 1926
z 2½% obresti in vse nadaljnje iz-
daje s 5% obresti. V odškodninski
komisiji za Avstrijo bodo zastopani
Združene države, Anglija, Francija,
Italija, Grška, Poljska, Rumunija,
Srbo-hrvaško-sloven-
ska država in Cehoslovakijska. Prve
štiri države imenujejo vsaka po-
enega delegata, ki bo imel dva
glasova, ostalih pet držav pa iz-
voli vsako leto enega delegata.

Avstria mora povrniti zavezni-
kom tono za tono v vojni izgub-
ljene ladje in v ta namen jim
mora prepustiti vse trgovske in
ribičke ladje bivše avstro-ogrške
monarhije, kakor tudi 20% bro-
dovja na rekah. Ladje morajo biti
oddane odškodninski komisiji v
dveli mesecih po sklenjenem miru.

V treh mesecih po ratificiranju
mirske pogode mora Avstria
dati Italiji 400 molznih krov, 1000
telec, 50 bikov, 1000 telec, 1000
volov, 2000 prasic, 1000 ovac in
2000 konj; Srbiji mora dati 1000
molznih krov, 300 telec, 25 bikov,
1000 telec, 500 volov, 1000 ovac in
1000 konj; Rumuniji mora dati
1000 molznih krov, 500 telec, 25
bikov, 500 volov, 1000 ovac in
1000 konj.

Dalje mora Avstria dajati gu-
tovo količino lesa, železa in mag-
nezija za dobo pet let. Avstria
mora dati Italiji vse podmorske
kable, ki se dotikajo teritorija,
katerega dobi Italija, ostale kable
pa zaveznikom.

Avstria mora vrniti oziroma
plačati vse zgodovinske dokumen-
te in zbirke dragocenih sliš, kipov
itd., ki jih je vzel vlača bivše
monarhije na invadiranem in
anektiranem ozemlju; dalje mora
dati nazaj vse oficijelne spise in
arhive, ki jih je vzel v anektira-
nih deželih tokom zadnjih deset
let, v slučaju Italije pa od leta
1861. Posebna komisija treh juri-
šev bo v enem letu po ratificiranju
mirske pogode zbrati zbirke histori-
čnih dokumentov na Dunaju,
katerih so vzel avstrijski vladarji

iz starih čeških, poljskih, belgijskih
slovenskih življenju in imetu.
(Dolje na 2. strani, 2. kolona)

OPOZICIJA V SENATU PROTI LIGI NARODOV.

NAJVĒČJA OVIRA JE ŠAN- TUNG.

Kaj stor predsednik? vprašujejo
zdaj političarji.

Washington, D. C. — Nekateri
republikanski senatorji so pove-
dali predsedniku naravnost v ob-
razu, da ustava lige narodov ne
bo sprejeta v sedanji formi. In-
formirali so predsednika, da bo
majbrž odklonjena.

Na predsedniku ni bilo opaziti
nobenih znamjen, da odneha. Po-
vedat je senatorjem, s katerimi
je konferiral, da ne bo sprejet re-
zerviranja pravie.

Opozicioni senatorji so vi-
deli, da je kaže predsednik
kaže predsednik prišel v senat in da je
konferiral skoraj eno uro s sena-
torm Hitchcockom. Po konfe-
renci je senator Hitchcock izjavil,
da je predsednik zadovoljen
s skupino, doda je pa tem, da se
ne usvaša tudi moč opozicije.

Zdaj se, da predsednik še vedno
zavzemata stališče, da potrebuje
predlogi, ki se nanašajo na rez-
erviranje pravie dvretretjinsko vedi-
no. Zagovorniki administracije
bodo mogoče knalu zahtevali, da
o tem odloči podpredsednik Mar-
shall, ki predseduje senatu.

Ko je predsednik zapustil kapi-
tol, je rekel, "mi skušamo dobiti
le pojasnilo o nasvetih." Dodal je
pa, da je nesporazum rodil opo-
zicijo.

Senator Hitchcock je rekel, da
predsednik želi, da se sprejme mi-
rovna pogodba taka, kakšna je.
O predsednikom so konfiričali
zastopniki Kenyon iz Iowa, McNa-
thy iz Oregon, Capper iz Kansasa
in senator Kellogg iz Minnesota. Po
dvadnevni konferenci z republi-
kanski senatorji ni opaziti, da so
republikanski senatorji kaj
spremenili svoje mnenje.

Največja ovira za sporazum so
določbe glede Santunga v mirovni
pogodbi, po katerih pride ta bo-
gata kitajska province pod japo-
nsko vrhovno oblast.

PRESTOPNI LISTEK NA ŽE- LEZNICAH V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Lewis Ni-
xon, komisar za javno službo, je
odobril odredbo, ki dovoljuje na
cestnih železnicah računati za vsak
prestopni listek dva centa.

Odredba stopi v veljavo dne 1.
avgusta. Akcije komisije za javno službo, je
da se odobri governor Smith,
naslednje dne obresti, t. i. 1. avgusta.

Tako se draži vse delave mo-
ra plačati višjo vozino na cest-
nih železnicah, površi so mu sta-
narino, podražili so živila. Ce-
pa delave, ki se prelivajo z zasluž-
kom, katerega prejema za svoje
ročne in duševne delavnice ob-
vezne.

Predstope takega nespametnega
ravnjanja vidimo v stavkah pa tu-
di v naraščajočem številu tatvin.

Štatistični biro v delavskem de-
partmaju je z natančno preiskavo
dognal, da potrebuje delavce
zadovoljiti za slabe čase, ali za te-
dne, kadar ga bolezen položi na
postajo.

Kaj pa je eksistenčni minimum?
To pomeni, da delave morajo za-
služiti, da se pošte prelivajo in da
ne ostane prav nič, da bi kaj
prihranil za slabe čase, ali za te-
dne, kadar ga bolezen položi na
postajo.

To pomeni, da delave morajo za-
služiti, da se pošte prelivajo in da
ne ostane prav nič, da bi kaj
prihranil za slabe čase, ali za te-
dne, kadar ga bolezen položi na
postajo.

Ogromna večina ameriških de-
lavev ne prejema tega eksisten-
čnega minimuma, ki je

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTI
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTI

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrtejo.

Narodnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$1.00 za pol leta in \$1.00 za tri meseca; Chicago \$5.00 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.50 za tri meseca, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik z lastom:

"PROSVETA"

2057 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.00, and Foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obloženju g. pr. (Junija 30-19) poleg valjega imena in naslova poslava, da vam je s tem dnevnem poteka narodnina. Poslovite je prav tako, da se vam ne ustavi list.

PRIVATNI PODJETNIKI SKUŠAJO POVEČATI SVOJ PROFIT NA RAČUN DELAVSKIH MEZD.

Draginja je prisilila delavce, da so zahtevali povišanje mezde, ki je postala neznotna, ker občine niso nastopile proti profitarjem. Občina je v prvi vrsti poklicana, da nastopi proti privatenemu profitarstvu, ker ima moč, da z regulacijo trga prisili profitarje, da znižajo pretirane cene produktom. Ali občine se niso brigale za igro profitarjev. Kar se je storilo proti profitarjem, so izvršili organi, podrejeni zvezni vladi, ki pa brez podpore od strani občin ne morejo izvršiti vsega dela.

Privatni podjetniki in profitarji so bili celo tako nesramni, da so v nekaterih občinah zahtevali, da občine podpirajo njih zahteve, ker delavci zahtevajo povišanje mezde vsed neznotne draginje.

To se je na pr. zgodilo letos v maju v Chicagu, ko so razvažalci mleka zahtevali povišanje mezde in so jih kompanije izprie. Komaj so povišali mezo, so tudi povišali ceno mleku, tako da so imeli več profita kot pred povišanjem mezd.

Zdaj zahtevajo cestnoželezniški uslužbenci v Chicagu povišanje mezde in so odglasovali za stavko, če kompanije ne priznajo njih zahtev.

Upravni svet cestnoželezniške družbe ni sklical seje, da se na nji posvetuje, na kakšen način je treba zboljšati obrat, da se krijejo troški povišane mezde, ampak ravnatelj Busby, je izjavil, da je treba povišati voznino, če se povišajo mezde uslužbencem. Ta njegova izjava dokazuje, da človek ne potrebuje veliko pameti, da postane ravnatelj velike cestnoželezniške družbe. To kar je povedal mr. Busby, bi lahko svedoval vsak navaden človek, ki nimata najmanjšega pojma o cestnoželezniškem obratu. Za take modrosti pa prejema ravnatelj na leto pet in šest tisoč dolarjev mezde!

Ce bo sprejet ravnateljev nasvet, bodo sledili nepočki v industriji. Vsak cent, ki ga bo delavec izdal za povišano voznino, bo pomnožil delavce življenske troške. Pomnožitev življenskih troškov pa pomeni za delavca težjo butaro, ki se je ne more rešiti na drug način, kakor da zahteva povišanje mezde. To ne velja le za organizirane delavce, ampak učinkuje, da se neorganizirani delavci hitro organizirajo in stavijo svoje zahteve.

Tako draginja narašča in narašča, z njo pa tudi nezadovoljnost med ljudskimi masami. Ta nezadovoljnost pa zaseeno učinkuje na ljudi, da prično razmisljati, kje so vzroki za naraščajočo draginjo. Ljudstvo torej prične spoznavati prave vzroke draginje in prihaja do preprica-nja, da so v današnjem načinu proizvodnje. Tako profitarji in lakomni privatni podjetniki sami podpirajo, kar hčajo na vsak način ohraniti, kajti ljudstvo dobro vidi, da so ti ljudje nezmožni rešiti socijalno yprašanje.

Kaj je boljše? — Newyorški župan je dal policijskem navodilo, da naj pazijo, da bodo zločinci iz navade prejeli ostre kazni.

Ali ne bilo pametnejše, če bi župan dal policiji navodila, kako naj polovi hudodelce iz navade, kajti normalnemu človeku je jasno, da policija ne more skrbeti, da bodo zločinci iz navade ostro kaznovani, dokler jih policija ne prime in privede na sodišče.

Kaj smatrajo nekateri senatorji za uničenje demokratične vlade? — Senator Gronna je pričel napadati gibanje za uvedbo narodnega proračuna, katerega so toplo priporočili tudi zadnji trije predsedniki, češ, da bo uničena demokratična forma vlade, če se uvede.

Zdi se, da političarji napadejo vsako napravo, ki naj prinese metodo v javne zadeve, kot sredstvo, ki služi za uničenje demokracije.

Kdo povzroča nepokoj in radikalne organizacije? — Mr. Wilson, tajnik delavskega departmента, je dejal, ko je komentiral fakte, kij ih je razkrila preiskava v severozapadu v vojnem času:

"Pronašli smo, da kjer so se razvile postavne in evolucijske aspiracije delavcev, tam nismo našli postojanke I. W. W. Bile so samo v krajih, v katerih je podvala zeleni roka izkorisčanja podjetnikov."

Komentar nepotreben.

Rudarjem v Minnesotii.

Brez dvoma bo marsikaterega zanimalo, kdo je, in kaj se ta oglaša na adreso rudarjev železne okrožja? Kaj je njegov namen, cilj itd. Pa vam na krakovo povem: delavec sem kot vi vse drugi, dasiravno se slučajno ne ukvarjam z enakim delom kot vi. Cilj mojega poseta v železnu okrožju je, organizirati rudarje in druge delavce v rudarski organizaciji International Union of Mine, Mill and Smelter Workers," (prej "Western Federation of Miners")

Da vam je potreba organizaciju v železnu okrožju, upamo da vam ni treba še posebej naglašati. Kajti, izkorisčanje od strani rudniških družb se vrki sistematično nad vami, kar občutite sami dobro. Da se pa te razmere predvrgnemo, prijetlj, je treba da se organizirate, da tako zavarujejete svoje delavce interese.

Da vam ni organizacija, katero zastopam znana, razumem, kajti mnogi izmed vas morda še ni imeli stika z organiziranim delavskim gibanjem, ne pozna njega cljev, bojev, uspehov itd. Saj so vam go-to elementi že zadnjih pol ducata ali pa že več let pri povedovali neosnovane in lažljive trditve, da ta organizacija ni še nikoli in tudi v bodoče ne bo nič koristila rudarjem. Nekateri so direktno v službi rudniških baronov, domičini drugim paradajo pod krimko, kar oni imenujejo, radikalni industrijski unionizem — I. W. W. organizacija, katero zastopam jim je: "Company union" in tako podobne bedaštice. V čigavem interesu se trojno podobne obdobjitve, vas vprašam. V delavskem gotovo ne. Jar bi rad poznal dotično družbo, katera vabi organizatorje v svoje obrate, da naj za božjo vojno pridejo in organizirajo njene sužnje. Iskanka, vsega organizacija je odsvetnica: Kakršno je članstvo, ta ka je organizacija.

Rudarji, organizirajte se. Ne poslušujte ljudi, kateri vas hčete cepiti v razne frakije, dočim nam je solidarnost tako potrebna. Zavedajte se, da živimo v najbolj kritični dobi v zgodovini delavstva. V časih, ko privatni velepodjetniki združujejo vse svoje sile, da zadužijo in zstrejo vabujajoče se delavce na gospodarskem in političnem polju, pride v počet le moč — organizirana sila delavstva proti organiziranem dolarju. Rudarji v Minnesoti, kje je vaše mesto! V organizaciji! Srednje poti ni. Vse razdvajanje in cepitev naših mod, je le grda prevara, pa naj vam je potem prizorišči in vasiljuje kdor hčete, in napeljevanje vode našim velepodjetnikom reakcije, pa magari če se ista vodi pod krimko redikalizma.

International Union of Mine, Mill and Smelter Workers "organizira vse delavce v rudniški in rudotoplinski industriji v Združenih državah in v Canadi. Je edina od ameriškega strokovno organiziranega delavstva priznana organizacija v tej industriji. V železnu okrožju (Mesabi Range) ima pet lokalnih organizacij in sicer: Eveleth, Virginia, Chisholm, Hibbing in Nashwauk. Rudarji! pridružite se tem organizacijam. Napravite iz njih postojanke, kateri ne bo zmogla vse moč rudniških baronov. V naseljih, kjer je ni lokalnih podružnic, pojrite nam na roko, da niste ustanovimo. V celotnem železnu okrožju ustavimo mogočno organizacijo in sko prido do boja z delodajalcem, bodimo si averti, da je vse organizirano delavstvo cele Amerike z nami, s svojo moralno in finančno močjo.

Dalej ne posahite tudi, da se moramo organizirati, tudi na političnem polju. Kajti, le delavstvo dobro organizirano strokovno in politično, in katero voli svoje delavake zastopnike v vse postavodajalne zbrane, in tako ugrabi z rok velepodjetnikov orodje, in na ta način proglassi končne mezdne snužnosti in uvede popolno gospodarsko in politično svobodo delavškega razreda. Toda ne pozabite, da nam je za vse to treba — Organizacija!

Apeliram na sodelovanje rojakov na Mesabi Range. Saj se gre itak za vaše delavce interese. — Ako želite kateri kako pojmite, sem mu drat volje na razpolago.

Chris Pogorelo, organizator Holland Hotel, Virginia, Minn.

PARNIK NASEBIL NA PRESENČNIH.

Yarmouth, N. S. — Parnik "Governor Cobb," na potu iz Bostonia v Yarmouth, je nasedel na počepine. Na krovu ima pet sto par žirjev. Parnik ni v nevarnosti in upajo, da ga spravijo s kleči.

BRUTALNI SIN.

Osn. Ark. — 26-letni Robert Self je ubil svojo 59-letno mater s klijem. Zdrobil ji je lobano. Vzroki za brutalen umor niso znani. Brutalnega morilca so ognali v zapor.

BRUTALNI SIN.

Osn. Ark. — 26-letni Robert Self je ubil svojo 59-letno mater s klijem. Zdrobil ji je lobano. Vzroki za brutalen umor niso znani. Brutalnega morilca so ognali v zapor.

Jugoslovanski socialisti predstavljaju vsega sveta.

V trenutku, ko se ima započeti usoda jugoslovanskega ljudstva s tem, da se ustvari na Balkanu položaj, ki bo vseboval kali bojnički in vse hujši konflikti, nego so bilo oni, ki so dali napredni povod svetovni vojni; v tem trenutku čutimo mi, jugoslovanski socialisti dolžnost, da povzdrignemo svoj gins, neodvisno od buržoazije, ki je danes na vladu, v formalen protest proti brezvestnemu načrtu koaliranega imperializma.

Do sedaj mirovna konferenca ni razumela pravih in postenih potreb jugoslovanskega naroda. Vsi sklepali nam kažejo, da noči ustvariči jasne situacije na Balkanu, ki naj bi zajamčila trajen mir na tem kraju sveta.

Nacionalni in ekonomski problemi, ki se tičajo ozemlja bivše avstro-ogranske monarhije, so zelo komplikirani in jih ni mogoče rešiti drugače, kakor da se dovoli neposredno zainteresiranim narodom, da sami precizirajo svoje prave potrebe in da v medsebojnem sporazumu izražajo težkoče, ki jih razdvajajo; zakaj samo na temelju takega sporazuma je mogoče odvrniti vse, kar bi moglo povzročiti bodoče konflikte.

Mirovna konferenca pa skuša nasproti s svojim arbitarnim in nepravilnim postopanjem položiti bolj komplikirani Mirovna konferenca je kratkomalo zavrgla načelo samoodločbe narodov; integracijski kapitalizmu in imperializmu so ji postali glavno vodilo. Ona deli v razdvajaju narode, da bi jih kapitalisti inštirje izrabljali. V kolikor se to tiče Balkana, je ta njen namen povsem očiten.

Jugoslav socialistična stranka protestira v imenu proletariata, ki ga zastopa, proti takemu postopanju, ki ni niti pravilen, niti da lekoden.

Za jugoslovansko socialistično stranko: Golouh Rudolf, poslastec; Abditus Prepeluh Albin, poslastec; profesor dr. Lončar Drogotin, Cobal Melhijor, Kopala Jozip, člani narodnega predstavštva v Belgradu. — Dr. Konstantin Šmid, tajnik jugoslovanske socialiste stranke.

Ljubljana-Pariz, 1. junija 1919.

MEGARI ZNAJO VAROVATI SVOJE KORISTI.

Washington, D. C. — V političnih krogih govore, da projekti senatorjev in kongresnikov proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi je protestiramo proti vsem formam nazivstva!

Protestiramo proti vsakemu imperializmu, proti vsem spornim ozemljem odštevajočim s poslednjim klicem da se dà malim narodom, ki so toliko trpeli, pravičen mir, zgraditi na temelju samoodločbe narodov.

Pozdravljamo proletarijata sveta, ki se pravljat pripravlja, da dovrši veliko nalogu, ki je čaka. V njegove roke poleg svoje usode, svoje ideje vrednostno priznajo za pomoč ob tej uradi nevarnosti!

Pozdravljamo jugoslovanske socialiste, ki se pravljat pripravlja, da dovrši veliko nalogu, ki je čaka. V njegove roke poleg svoje usode, svoje ideje vrednostno priznajo za pomoč ob tej uradi nevarnosti!

Za jugoslovansko socialistično stranko: Golouh Rudolf, poslastec; Abditus Prepeluh Albin, poslastec; profesor dr. Lončar Drogotin, Cobal Melhijor, Kopala Jozip, člani narodnega predstavštva v Belgradu. — Dr. Konstantin Šmid, tajnik jugoslovanske socialiste stranke.

Ljubljana-Pariz, 1. junija 1919.

MEGARI ZNAJO VAROVATI SVOJE KORISTI.

Washington, D. C. — V političnih krogih govore, da projekti senatorjev in kongresnikov proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi je protestiramo proti vsem formam nazivstva!

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kongresni in senatorski poslanci priznajo protesti način proti tvrdkemu Armour & Company in skupini usodo v potem plebiscita o svoji usodi.

Nekateri kong

NOVICE IZ JU- GOSLAVIJE.

Reforma bolniških zavarovanja v Čehoslovaki republiki.

Narodna skupština v Pragi je sprejela osnutek zakona o reformi bolniškega zavarovanja v Čehoslovaki republiki. Izpremenba zakona je že pomembna; na prvi pogled se spozna, da je načrt delostrokovnika. So v tem zakonu si cer še vedno pomanjkljivosti, a to se je vzprejelo z ozirom na strankarsko politične razmere. Glavni cilj tega zakona je izenačenje bolniških blagajn in opustitev oziroma razpuštiev vseh obratnih in podobnih malih blagajn. Bolniško zavarovanje se raztegne tudi na širše kroge prebivalstva, kar moremo z vidika socialne politike le pozdravljati. V naslednjem podamo najvažnejše določbe bolniško-zavarovalnega zakona:

Od 1. julija 1919 dalje so podvrzene bolniškemu zavarovanju vse osebe, katere delajo na podlagi delovnega, službenega ali nenega razmerja. V bodoče bodo podvrzeni torej bolniškemu zavarovanju vsi poljedelci in gozdni delave, kakor tudi delave domače industrije, ter hčini podl.

Zavarovanju niso podvrženi: Soprog, ki je zaposlen v podjetju svojega moža, osebe s "stalnim zasiščkom", n. pr. uslužbenici države, dežele, okrožij, občin ali javnih fondov, če v službu bolezni dobivajo plačo nepretrgoma najmanj 39 tednov. Oprostitev bolniškega zavarovanja je v izdose nemogoča; dosedanje oprostitev se razveljavijo.

Dajatve bolniških blagajn se zvišajo v dveh stopnjah. 1. Mesto dosedanjih 26 tednov se izplačuje v bodoče bolniščina 39 tednov. Pogrebna se zviša v nižjih razredih od 60 na 90 krov. Namerava se tudi regulacija bolniške podpore z ozirom na dosedjanje draginjo.

Reorganizacija bolniških blagajn se izvede sledete: Okrajnim bolniškim blagajnam daje zakon prvenstvo. Polagoma se razpusti vse obratne, zadružne itd. bolniške blagajne ter člani le teh dodeli okrajnim bolniškim blagajnam. Po izvedbi vseh določil bi okrajne bolniške blagajne postale enotne blagajne v celji državi in tvorile tako temelj celotnega delavskega zavarovanja (starostnega itd.). Vse osebe, ki so po zakonu še prvič podvrzene zavarovanju, smejo biti člani le okrajnih bolniških blagajn. Enako se morajo člani razpuščenih zadružnih, obratnih in podpornih bolniških blagajen dodeliti le okrajnim bolniškim blagajnam.

V bodoče smejo obstajati poleg okrajnih bolniških blagajn: a) obratne bolniške blagajne, katerih ustanovitev je bila odrejena potom vlade vsled izredne nevarnosti za zdravje v dotičnem obdobju; obratne bolniške blagajne željne in hrodarstva; c) obratne bolniške blagajne državnih podjetij. — Zadružne bolniške blagajne, ki so 31. decembra 1918 imelo manj kot 400 članov, se takoj razpuste. Ravnotak so smatrajo razpuščenim vse pomočne bolniške blagajne, ki so 31. decembra 1918, imelo manj kot 1000 članov. Člani tu omenjenih razpuščenih bolniških blagajen se dodeli izključen okrajnim bolniškim blagajnam.

Nove bolniške blagajne se ne smejo ustanavljati, razen po zakonu dovoljenih. — Bratovske skladnice (za rudarje) ostanejo, morajo pa po povsem izenačiti z okrajnimi bolniškimi blagajnami glede izplačevanja podpor, vključno bolniščine itd.

Pomočne bolniške blagajne (t. j. ključno privatnih uradnikov) ostanejo, le presega Število članov 400.

Organi bolniških blagajn so: Zbor delegatov, načelstvo in nadzorstvo. Razmerje delojemalcev in delodajalcev ostane neizpremenjeno. Torej dve tretjini delojemalcev in ena tretjina delodajalcev (Vsekakor bolj "napredno" in "svobodni" Jugoslaviji, kjer hočejo delodajalec dati polovico zastopnikov, delojemalcem pa tudi polovico, a vplačevali bi delojemalci dve tretjini prispevov, delodajalci pa eno tretjino). Sino pačnikum sveta, mi v državi SHS, Op. pise.) Volitna pravica se predobi z izpolnjenjem 20 letom. Volitev se vrši na delu prost dan. Odločuje absolutna večina izbranih glasov. V slivaju neenakosti se izvrši volje volitve.

Ta zakon vsebuje velik korak naprej. Usmetno je, da bodo po sebi podjetniki glasno protestirali, češ da zakon je preveč okrenut. A to je povzd, kjer gledajo delodajalci samo na to, da črpojo delave, ne nudijo jim pa možnost socialne povzdije. Tudi zadruge bodo s tem zakonom občutno prizadete, kajti z dohodki njihovih bolniških blagajen so pokrivaše tudi druge izdatke, ki niso bili upravljani v korist zavarovanju podvrženih članov.

Ta izvleček naj pokale načina sodržnega smernice, ki naj se jih oprimemo tudi mi glede predstojecega zakona o zavarovanju delavcev v naši državi. Osnutek zakona je že nastavljen in se naroča pri: Zvezni bolniških blagajen v Ljubljani, Turški trg. Naj ga naroči vsak sodrž, ki se hoče seznaniti, kako "moderno-socialno" milijenje vlada v naši državi. Sodrži, na ogre, da nas ne prevarijo! O tem osnutku prihobimo par kitinčnih članov prihodnjie.

Socialistično gibanje v Bulgariji.

Socialistična misel se v Bulgariji razvijejo širi. Bulgarija je pač morala prestati nebroj vojnih nesreč, ki so jih začrtili, njeni nekdani državniki v zadnjih letih. Obupne razmere ustvarjajo razpoloženje, ki zbljužuje mase k socializmu. Tip bulgarskega človeka gotovo ne boleha na sanjavnosti. Vzgled smo doživeli že v tej vojni, ko so bulgarske čete prve odložile orodje. — Pred časom so bulgarske oblasti ustavile izdajo socialističnega dnevnika. Po štirinajstih dneh odmora je list zopet pričel izhajati. Pri tem je pričel sledi: "Nač odgovor na ustavitev lista: Evi! Med tem časom, v teh dveh tednih, smo ustanovili 120 novih strankih organizacij in pridobili 8000 novih članov! Naslov na je pridobil 4000 novih narodnikov, tako da jih šteje sedaj skupno okrog 25 tisoč! Sodruži iz mest in dežele, naprej in vedno le naprej! Zmagaj je naša!" — To so pač preprivedalni dokazi, da naša misel nezadržljivo hitro širi povsod po celem svetu.

Stanovanjska boda v Ljubljani.

Prejeli smo: Dosti uradnikov in uslužencev, zaposlenih v Ljubljani, imajo svoje družine še v Trstu, ker za te niso mogli dosedati na Ljubljani, oziroma v njeni okolici, stanovanja. Z regulacijo valute v Trstu je pa to uslužbenstvo začelo v skrajno kritičen dežarni poločaj, ker mora posiliti družinske lire, za katere se mora v Ljubljani plačati po 3 K 70 vin. do 3 K 90 vin. Ako pomislimo, da se mora sedaj v Trstu za stanovanje plačati toliko lir, kolikor prejekron, in da to razmerje velja tudi za živila in druge potrebitine, tedaj si lahko vsak predstavila, kakšne žrtve zahteva obstoječi teh družin: in svoje v Trstu kakor tudi v Ljubljani predinja le ena misel in skrb, in ta je: na kak način dobiti stanovanja v Ljubljani. Ker pa sedaj v Ljubljani žalibog ni urada, kamor bi se v tej stiski začeli prizadeti zateči, — in kar je v tem oziru obstoječih uradov, so vsi brez pozitivne vrednosti, — opozori se slavna vlada, oziroma poverjeništvo za socialno skrbstvo, da uveljavlja vsaj v toliko svojo avtoritetu, da bi posredovalo, da se vsaj prva stanovanja, ki bodo sedaj v Ljubljani prazna, odkažejo v prvi vrsti uradnikom in uslužencem, ki imajo svoje družine še v Trstu. Ni veliko teh, a vsi postanejo v kratkem žrtve obstoječih razmer. Vemo, da poverjeništvo za socialno skrbstvo ne more delati čudežev, zato opozorjam tudi hčne posestnike na te razmere in jih prosimo, da jih upoštevajo in da dajejo v prvi vrsti tem revedem prazna stanovanja na razpolago.

Rajhenburg. — V Rajhenburgu se bo v kratkem pri nadaljevanju predora in železniške proge na Raštanu, da se bo mogel premog vobilinejši meri odvajati na koledvor. V tem tednu je bilo sprejeti v delo le nekaj domačih obrtnikov in nekaj delavcev. Povravljajo in snadijo se barake, kjer so stanovali sivočasno ujetniki delavel. V teh bodo sedaj stanovali domači delavci. Drugih stanovanj za sedaj še ne bo mogoče dobiti. Zaradi tega se za enkrat pri sprejemaju v prvi vrsti oziroma na domače delavce, ki bodo v svojih stanovanjih oziroma pri sorodnikih. — Pripravlja se v veljih množinah tudi opeka. Mnogi delavci je prideli

sem izplačevat za delou, ali srami so si naprili samo potne stroške. Tudi sedaj jim svetuje, da se nobeden ne prenagli na pot v Rajhenburg. Ko bodo sprejeti delavce tudi od zunaj, bomo o tem pravočasno poročali v "Napreju". Kolikor vemo, bodo pri predoru in na proggi vadili delo isti vodje, kakor prej. V uradih so ostali tudi prejšnji uradniki. Vodje Štefaniča pa se nači delavev gotovo ne bodo razvesili, ker le gotove delavev protezira.

Dravska rudarska šola v Celju. 1. oktobra t. l. se bo otvoril v Celju 1. letnik šole za vigojo naravnico rudarskih zavodnikov. Zglašlinski termin poteka 15. avgusta t. l. Šola bo obsegala dva letnika ter bo za dijake ustanovljena internat. Sprejemni pogoji bodo razglaseni v Uradnem listu. Prospekti bodo izdajalo ravnateljstvo meseca avgusta.

Zavedna gorilna dava.

V bližini mesta Gorice je dal najviriji vojaki zapovednik zbrati solsko miadino v svrhu slavnosti. Otrokom so razdelili vse polno slasčic. Za tem so ukazali nekemu dečku, naj dvigne italijansko zastavo. Otrok je sicer vzel v roke trobojico. Ali ko je častnik pozval celokupno mladež, naj zakliče: "Živijo italijanski prapor, naš prapor!" — so vse molile povsileni glave in gledali v tla. Poveljnik je bil položil mučen. Srđit je odredil, naj gredo otroci takoj domov. Spotom so le poštano naščekali tovarša, ki se je dal opisati in je prijal laško zastavo.

Italijani zasedajo progo Trbilj-Beljak-St. Vid. — Trst, 13. Kakor javljajo italijanski listi iz Padova ob 12. t. m. je ministrski predsednik Orlando brzojavil vrhovnemu povejniku, da se je odredilo na podlagi dogovora v svetu četvorice zasedba železniške proge Trbilj-Beljak-St. Vid, da se zjamči, nje obrat. Udejstvitev je zasedbe se je pričela danes včeraj. Trščka "Naziona" priminja k tej vesti naslednje: Pomembnosti te nove zasedbe, povrjenje italijanskim ciljem, pač ni treba poudarjati. Tu gre bolj za gospodarsko dejstvo, kot pa za političen čin. Jugoslavija z ne-prestanim zasedanjem nemških ozemelj, ki meje na Julijsko Benečijo ali teže proti njej, namernava gospodarsko zadužiti Trst. Ogrožitev, ki je bila že nekaj včasih zasedbe Maribora, je postalna še nevarnejša po zasedbi Celovca. Sedaj je italijansko odpodanostno sprejelo od konference pooblastilo, da obrani Italiji vsaj edino veliko prometno pot, ki ji je ostala: turško progo. Resnica je, da danes, ko so Jesenice v rokah Jugoslovjan, Trst nima direktno zvezne, dokler se ne zgradi oni poti, ki je bil razdeljen na nekaj skrbstev, dolžni pa so tako preprečiti vsaj še večja nevarnosti. Vsekakor pa upamo, da bo Italija, ki ima v rokah to zastavo (gre seveda samo za časno zasedbo predvidnostnega značaja), znaku vstrajati na zahteve, da tudi proga Trbilj-Celovce-Maribor ne ostane v obliki pokojnik.

Do večera mu pripravijo trugo ter ga odneso po noči na zbarško pokopališče. Navzoči so bili vsi duhovniki, razen Žabkovskega, ki je bil panjen pri poslednjem napadu ter je ležel v postelji pričakoval smrti. Priesel je tudi knez, poveljnik, praporšček Prijemski, Skretuski, Volodijevski, Zagloba in ves polk, v katerem je služil pokojnik.

Bila je tiha in zvezdnata noč; baklje so svetlo gorele in razsvetljave žolte deske zbirne trupe in resnoba obličja okrog stojajočih vitezov.

Dim iz kadijnice se je mirno dvigal, razširjajoč prijetni duh mire. Povsod okrog je viadala mrtva tišina, katero je dramilo samo število Zaglobe in daljni grom strele na sovražnikovih nasipih.

Duhovnik Mučovški je bil nenavadno resnen. Opravši pogrebne molitve, dvigne oči proti nebu, da z roko znamenje, da hoče govoriti, ter začne s tihim in ganljivim glasom.

"Kdo tako trika v temni noči na nebeska vrata?" povprašuje ostrelji Kristusov klijučar.

Vzdržljiv je bil pokojnik Peter, odpril! Jaz sem, Podhipet.

"S čim si se odlikoval, kakšne zasluge si pridobil, da se držes proti nebi? S kako pravico misliš priti sem, kamor se ne spuščaš ni veljki, da, celo kralje, brez posebnih zaslug? Kamor se človek ne pripelje v kočji s trumu strežajev po široki cesti, marveč po stremi, trujevej poti čednos?"

"Oh, odpril, odpril sveti Peter, odpril kakor urno ti je mogoče, ker ravno po takej strmi stezi je šel naš vrstnik in tovarš, gospod Longin, da je naposled prišel k tebi kakor golob, utrujen, po dolgem letanju, nag kakor Lazar, obstrelen s pšenami kakor sveti Boštjan, reven kakor Job, čist kakor devica, pokoren kakor jagnje, nedolzen kakor angelj, ki je štrvoval samega sebe, da bi rešil svojo domovino."

"Spusti ga k sebi, sveti Peter! Spusti ga, nebeski klijučar! Naj se pase to nedolžno jagnje po nebeski livadi, naj muli travo, ker gladen je prišel iz Zbaraža."

V takem smislu je duhovnik Mučovški nadaljeval svoj narobni govor in načrtal potem tripljenje in krepkosti junaka. Vsi navzoči, slišati besede duhovnikove, so jokali ter mislili na svojo bližnjo smrť v Zbaražu. Razjokal se je naposled celo govornik sam ter sklenil govor z besedami "Z Bogom torej, brate, blagi tovariš!" Ne k pozemeljskemu kralju, marveč k nebeskemu si odnesel naš stok, naš glad, našo revščino in nadlog. Gotovo nam tam izprosi rešitev, toda sem se več ne vrneš, zato tudi plakamo, s solzami zalivamo tvojo trugo, ker smo te ljubili, brate najmiljši!"

Naposled so zapeli duhovniki svoj poslednji "Requiem aeternam dona ei Domine!" sedaj je postal jok le glasnejši, dasi so bili ijdje utrjeni na smrť, vajeni na njo po vsekdanji skupnosti.

Ko so trugo položili na vrv, da jo spuste v jame, skoro niso mogli odtrgati plakajočega Zagloba. Kakor bi mrlj bil njegov brat ali oče. Skretuski in Volodijevski ga odvlečeta. Knez se približa ter vzame perice prati; duhovnik za-

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.
Polki spisi Štefančičev. — Podpredsednik Federski.

Modlitvenja.

"Jezus, Marija! Jezus, Marija!"

Tih čepet se je spremenil v dolg čum, podoben temu razburkanim morskih valov. Vsi so spoznali svojega tovarša, nešrečnega Longina, in strašna jeza se je jela kazati vojakom na lisib.

Zagloba odtrga dlani od lica. Stralen je bil videti v tem trenutku. Na ustih mu je visela pena, kjer mu bilo zasane, oči so mu ziegle iz ja-

ne govoriti: "anima cius". Vrvi se nategnejo in trgu spuste v jame. Navzoči jamejo sipati z rokami zemljo, in kmalu je nad telesnimi ostanki ospoda Longina narastla visoka gomila, katero je osvetljevala bleda svetloba vzajemne lune.

VIII.

Trije prijatelji so se vracali iz mesta na majdan, s katerega je neprestano dohajal odmetna strela. Sli so molče, ker se ni ljubilo nobenemu spregovoriti prve besede. Za njimi so sli v tleh vojaki, pogovarjajoč se med seboj o pokojnikovih vrljinah ter ga vzajemno hvalili.

"Pogreb je imel lep," de neki častnik, približavši se Skretuskemu. "Celo gospodu piseljmu Siersakovemu niso napravili boljšega."

"Pa je tudi zaslužil," odgovori drugi častnik. "Kdo drugi bi se lotil takega podjetja."

"Jaz sem slišal, doda tretji, "da se je med častniki Višnjeveckega oglašilo več prostovoljev."

"Kar je tudi nemogoče. Niti kača ne prepleza."

Gotovo! To bi bila prava narost."

Častniki odidejo naprej. Nasane trempet molčanja.

"Ali si slišal?" vpraša Volodijevski Skretuski.

"Da, slišal sem," odvrne Skretuski. "Neoj pridev jaz na vrsto."